

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดสกลนคร

สภาพทางภูมิศาสตร์

1. ที่ตั้งและอาณาเขต จังหวัดสกลนคร เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ประมาณละติจูด 17 องศาเหนือ และลองจิจูด 104 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 640 - 750 กิโลเมตร โดยวัดระยะทางตามทางหลวงแผ่นดิน อยู่ห่างจากเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดนครพนม และจังหวัดหนองคาย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดนครพนม

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดอุดรธานี

2. ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่โดยทั่วไปแบ่งตามลักษณะภูมิประเทศ ได้

3 เขต คือ

2.1 เขตเทือกเขาภูพาน เริ่มจากทิศตะวันออกตอนล่างของจังหวัดสกลนคร พาดผ่านไปทางทิศใต้ และวกสู่ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เทือกเขาภูพานมีความสูงเหนือระดับน้ำทะเล ประมาณ 500 - 600 เมตร เป็นเทือกเขาหินทรายสลับหินดินดานบ้างในบางแห่ง ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นภูเขายอดแบน

2.2 เขตที่ราบลุ่มแอ่งหนองทาน อยู่ทางทิศตะวันออกของ จังหวัด มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลประมาณ 150 – 195 เมตร บริเวณขอบแอ่งค้ำในเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมในฤดูฝน บริเวณขอบแอ่งค้ำนอกเป็นที่ราบลอนคั่นมีพื้นที่รวมกันประมาณ 1,000 ตารางกิโลเมตร ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินเกลือเก่า และดินตะกอนน้ำเก่า ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

2.3 เขตที่ราบลอนคั่น มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลประมาณ 140 – 195 เมตร ลักษณะดินเป็นดินตะกอนน้ำเก่า และมีดินเกลือเก่าสลับบ้างในบางแห่ง เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่บริเวณนี้มีลำน้ำสำคัญหลายสายไหลผ่าน จึงมีที่ราบลุ่มริมน้ำที่น้ำท่วมในฤดูฝนสลับไปกับที่สูงประกอบด้วยป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าดงดิบชื้นแล้งสลับบ้างในบางแห่ง

ลำน้ำที่สำคัญ

1. ลำน้ำสงครามเป็นลำน้ำที่แบ่งเขตจังหวัดสกลนครกับนครพนม
2. ลำน้ำอูน มีต้นกำเนิดบริเวณเทือกเขาภูพาน เขตอำเภอกุดบาก

กิ่งอำเภอนิคมน้ำอูน

3. ลำน้ำพุง มีต้นกำเนิดในเขตอำเภอกุดบาก
4. ลำน้ำก่ำ เป็นลำน้ำที่ระบายน้ำจากหนองทานสู่แม่น้ำโขง
5. ลำน้ำยาม เป็นสาขาหนึ่งของลำน้ำสงคราม
6. ลำห้วยปลาหาง เป็นสาขาหนึ่งของลำน้ำอูน
7. ลำห้วยเคียด มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพานในเขตอำเภอเมือง

สกลนคร

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสกลนครมีสภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปเป็น 3 ฤดูคือ

1. ฤดูร้อน ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม อากาศจะร้อนมาก อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 41 องศาเซลเซียส (สูงสุด 41.9° ซ. เมื่อ 24 เมษายน 2490) ในตอนกลางคืนอากาศจะเป็น
2. ฤดูฝน ฝนจะเริ่มตกในเดือนมีนาคม - ตุลาคม โดยฝนจะเริ่มตกชุกในเดือนสิงหาคม และกันยายน อันเกิดจากพายุหมุนจากทะเลจีนใต้ โดยเฉลี่ยจะมีปริมาณน้ำฝนประมาณ 1,600 มิลลิเมตร (สถิติปี 2523 เท่ากับ 1,644.8 มิลลิเมตร)
3. ฤดูหนาว ในเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้อากาศแห้งแล้งและหนาวเย็น (ต่ำสุด 0.5° ซ. เมื่อ 12 มกราคม 2498)

การปกครอง

1. การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ 98 ตำบล 1,030 หมู่บ้าน คือ

1. อำเภอเมืองสกลนคร	มี 15 ตำบล	187 หมู่บ้าน
2. อำเภอสว่างแดนดิน	มี 19 ตำบล	185 หมู่บ้าน
3. อำเภอวาริชภูมิ	มี 5 ตำบล	55 หมู่บ้าน
4. อำเภอพรรณานิคม	มี 9 ตำบล	88 หมู่บ้าน
5. อำเภอด่านซ้าย	มี 9 ตำบล	121 หมู่บ้าน
6. อำเภออากาศอำนวย	มี 6 ตำบล	60 หมู่บ้าน

7.	อำเภอกุสุมาลย์	มี 5 ตำบล	46 หมู่บ้าน
8.	อำเภอกุขาก	มี 4 ตำบล	29 หมู่บ้าน
9.	อำเภอพังโคน	มี 5 ตำบล	46 หมู่บ้าน
10.	อำเภอบ้านม่วง	มี 5 ตำบล	59 หมู่บ้าน
11.	อำเภอสองดาว	มี 4 ตำบล	35 หมู่บ้าน
12.	อำเภอคำตากล้า	มี 4 ตำบล	41 หมู่บ้าน
13.	กิ่ง อำเภอนิคมน้ำอุ่น	มี 2 ตำบล	27 หมู่บ้าน
14.	กิ่ง อำเภอเต่างอย	มี 3 ตำบล	23 หมู่บ้าน
15.	กิ่ง อำเภอโคกศรีสุพรรณ	มี 3 ตำบล	28 หมู่บ้าน

2. การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง

เทศบาลเมือง 1 แห่ง

สุขาภิบาล 12 แห่ง คือ

1. สุขาภิบาลท่าแร่	อ. เมืองสกลนคร
2. สุขาภิบาลกงมะไฟ	อ. เมืองสกลนคร
3. สุขาภิบาลสว่างแดนดิน	อ. สว่างแดนดิน
4. สุขาภิบาลคอนเซื่อง	อ. สว่างแดนดิน
5. สุขาภิบาลพรณานิคม	อ. พรณานิคม
6. สุขาภิบาลวานรนิวาส	อ. วานรนิวาส
7. สุขาภิบาลวาริชภูมิ	อ. วาริชภูมิ
8. สุขาภิบาลกุสุมาลย์	อ. กุสุมาลย์
9. สุขาภิบาลพังโคน	อ. พังโคน
10. สุขาภิบาลอากาศอำนวย	อ. อากาศอำนวย
11. สุขาภิบาลบ้านม่วง	อ. บ้านม่วง
12. สุขาภิบาลกุขาก	อ. กุขาก

การศึกษา

จังหวัดสกลนครจัดให้มีการบริการการศึกษาทุกระดับ คือ

1. ระดับก่อนวัยเรียน
 - ศูนย์เด็กปฐมวัย จำนวน 110 แห่ง
 - โรงเรียนอนุบาล จำนวน 7 โรงเรียน
 - โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนวันเด็กเล็ก จำนวน 17 โรงเรียน
2. ระดับประถมศึกษา
 - สังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ 591 โรงเรียน
 - สังกัดกรมสามัญศึกษา 1 โรงเรียน
 - สังกัดเทศบาล 4 โรงเรียน
 - โรงเรียนราษฎร์ 2 โรงเรียน
3. ระดับมัธยมศึกษา
 - สังกัดกรมสามัญศึกษา 27 โรงเรียน
 - โรงเรียนราษฎร์ 1 โรงเรียน
 - คานอาชีวศึกษา 2 โรงเรียน
4. ระดับอุดมศึกษา
 - วิทยาลัยครู 1 แห่ง
 - คานอาชีวศึกษาระดับ ปวส. 2 แห่ง
5. การศึกษานอกโรงเรียน
 - โรงเรียนผู้ใหญ่ ระดับ 1 - 5 รวม 12 แห่ง
 - ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 175 แห่ง

ประชากร

ประชากรของจังหวัดสกลนครส่วนใหญ่มักจะเป็นชาวพื้นเมืองดั้งเดิมซึ่งมีอยู่หลายเผ่า เช่น

ชาวผู้ไทย มีอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ ที่มีเป็นจำนวนมากในอำเภวาริชภูมิ และบางส่วนของอำเภอเมือง และอำเภอพรรณานิคม

ชาวย้อ มีอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ ที่มีเป็นจำนวนมากอยู่ในอำเภอเมืองสกลนคร อำเภอวานรนิวาส

ชาวโย้ย มีเป็นจำนวนมากในอำเภออากาศอำนวย

ชาวกะเลิง มีเป็นจำนวนมากอยู่ในอำเภอกุดบาก อำเภอพรรณานิคม

ชาวกะตาค มีกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปเพียงเล็กน้อย

ชาวโซ มีเป็นจำนวนมากอยู่ในอำเภอกุดชุมาฬย์ อำเภอเมืองสกลนคร

ชาวลาว มีอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ

นอกจากนี้ยังมีชาวจีน ชาวญวนอพยพ

จำนวนประชากร

จังหวัดสกลนครมีประชากรรวมทั้งสิ้น 917,660 คน เป็นประชากรในวัยเรียนจำนวน 223,144 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 24.30 ของประชากรทั้งสิ้น อัตราความหนาแน่น 96.22 คนต่อตารางกิโลเมตร

ภาษา

ประชากรในจังหวัดสกลนครส่วนใหญ่พูดภาษาถิ่น คือ ย้อ ผู้ไทย ฯลฯ ซึ่งสามารถ ฟัง พูด ู้เรื่อง เข้าใจความหมายในทางเดียวกันจะแตกต่างกันเฉพาะสำเนียงในการพูดเท่านั้น มีประชากรจำนวนร้อยละ 5.20 เท่านั้นที่พูดภาษาใช้อันเป็นภาษาในตระกูลมอญขอม และภาษาอื่น ๆ

ศาสนา

ประชากรจำนวนร้อยละ 96.37 นับถือพุทธศาสนา และจำนวน 2.98 นับถือศาสนาคริสต์ นอกนั้นนับถือศาสนาอื่น ๆ

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ ทำนา ร้อยละ 87.19 ทำสวน ร้อยละ 2.98 ทำไร่ ร้อยละ 6.03 นอกนั้นประกอบอาชีพรับจ้างค้าขาย รับราชการ และอื่น ๆ

การคมนาคม

การคมนาคมระหว่างจังหวัด

1. ทางรถยนต์จังหวัดสกลนครมีทางหลวงแผ่นดินที่ผ่านจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทางหลวงหมายเลข 22 อุดรธานี - สกลนคร - นครพนม
มีความยาว อุดรธานี - สกลนคร 160 กิโลเมตร สกลนคร - นครพนม 92
กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 22 นี้ ผ่านอำเภอในจังหวัดสกลนคร
คือ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอพังโคน อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอกุสุมาลย์

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 213 สกลนคร - กาฬสินธุ์ ความยาว
126 กิโลเมตร เริ่มต้นที่อำเภอเมืองสกลนคร ผ่านอำเภอกุสุมาลย์ เข้าสู่อำเภอ
กาฬสินธุ์ที่อำเภอสมเด็จ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 222 พังโคน - บึงกาฬ ความยาว
129 กิโลเมตร เริ่มต้นอำเภอพังโคน ผ่านอำเภอรือเสาะ อำเภอคำตากล้า
เข้าสู่หนองคายที่อำเภอบึงกาฬ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 223 สกลนคร - ชาติพนม ความยาว
74 กิโลเมตร เริ่มต้นจากอำเภอเมืองสกลนคร ผ่านกิ่งอำเภอโคกศรีสุพรรณเข้าสู่
จังหวัดนครพนมที่อำเภอนาแก

2. ทางอากาศมีสนามบิน 2 แห่งคือ

สนามบินบ้านค่าย เป็นสนามบินของกองทัพภาคที่ 2 ส่วนหน้า
ตั้งอยู่ในบริเวณค่ายคำลชานุาเวง อำเภอเมืองสกลนคร ห่างจากตัวเมือง
ประมาณ 4 กิโลเมตร

สนามบินบ้านเชียงเครือ เป็นสนามบินพาณิชย์ของบริษัท
เดินอากาศไทย ตั้งอยู่ที่บ้านเชียงเครือ ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมืองสกลนคร
ห่างจากตัวเมืองประมาณ 17 กิโลเมตร ปัจจุบันเลิกใช้แล้ว

การคมนาคมภายในจังหวัด

นอกจากทางหลวงแผ่นดินที่ผ่านจังหวัดสกลนครแล้ว ยังมีถนนตามโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบทจำนวน 50 โครงการ รวมระยะทาง 985.100 กิโลเมตร เชื่อมประสานระหว่างอำเภอตำบล และหมู่บ้านต่าง ๆ ตลอดทั้งถนนซึ่งก่อสร้างตามโครงการสร้างงานในชนบทอีกจำนวนหนึ่งเป็นทางรถยนต์เพื่อการคมนาคมภายในจังหวัด

การสาธารณสุข

จังหวัดสกลนคร จัดบริการด้านสาธารณสุขให้แก่ประชาชนในจังหวัด ดังนี้

โรงพยาบาล

โรงพยาบาลจังหวัดสกลนคร อำเภอเมืองสกลนครสามารถรับคนป่วยได้
จำนวน 375 เตียง

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช อำเภอสว่างแดนดิน สามารถรับผู้ป่วย
ได้ จำนวน 60 เตียง

โรงพยาบาลพระอาจารย์มั่น อจาโร อำเภอพรรณานิคม สามารถรับ
ผู้ป่วยได้ จำนวน 30 เตียง

โรงพยาบาลพังโคน อำเภอพังโคน สามารถรับผู้ป่วยได้ จำนวน 30
เตียง

โรงพยาบาลวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ สามารถรับผู้ป่วยได้ จำนวน
10 เตียง

โรงพยาบาลวานรนิวาส อำเภovanรนิวาส สามารถรับผู้ป่วยได้
จำนวน 10 เตียง

สถานีอนามัย

จัดให้มีสถานีอนามัยตำบล จำนวน 96 แห่ง

เศรษฐกิจ

การเกษตร

1. การกลั่นกรอง ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 87 ประกอบอาชีพการทำนา มีเนื้อที่ถือครองประกอบกิจการเกษตร ประมาณ 1,161,876 ไร่ ปลูกเก็บเกี่ยวเฉลี่ย ไร่ละ 26 ถึง นอกจากทำนาแล้ว ประชาชนบางส่วนประกอบอาชีพทำไร่ ซึ่งมีพืชหลัก คือ ถั่วลิสง ปอแก้ว ปอกระเจา ฝ้าย ข้าวโพค มันสำปะหลัง และ ประชาชนบางส่วนประกอบอาชีพ ทำสวน ซึ่งมีทั้งสวนผัก และสวนผลไม้

2. การป่าไม้ เนื่องจากพื้นที่ส่วนมากเป็นภูเขาเต็มไปด้วยป่าไม้ ซึ่งมีเนื้อที่ป่า ประมาณ 4,167.17 ตารางกิโลเมตร ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้เหล่านี้ ทำให้ประชาชนบางส่วนประกอบอาชีพเกี่ยวกับการทำไม้และโรงเลื่อย

3. การประมง แหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ของจังหวัด คือหนองหาน ซึ่งดำเนินการโดยสถานีประมงจังหวัดสกลนคร มีการขยายพันธุ์ปลาต่าง ๆ ตลอดจนรวบรวมปลาเบญจพรรณ จากแหล่งน้ำธรรมชาติมาเพาะ แล้วแจกจ่ายแก่ ประชาชนผู้สนใจ ทำให้การทำอาชีพการประมงได้รับการสนับสนุนตามสมควร

4. การปศุสัตว์ จังหวัดสกลนครได้มีการส่งเสริมอาชีพ การเลี้ยงโคและสุกร ทำให้ผลผลิตทางค่านปศุสัตว์อยู่ในอันดับสูงสามารถสนองความต้องการของ ประชาชนผู้บริโภค ทั้งในเขตจังหวัดและต่างจังหวัดได้อย่างเพียงพอ

การอุตสาหกรรม

ทรัพยากรที่สำคัญของจังหวัดสกลนคร นอกจากป่าไม้แล้วก็เป็นผลิตผลทางด้านการเกษตร ฉะนั้น โรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่จึงเป็นโรงงานเกี่ยวกับผลิตผลดังกล่าวเป็นส่วนใหญ่ ดังนี้

โรงสีขนาดใหญ่	จำนวน 10 โรง
โรงสีขนาดกลางและขนาดเล็ก	จำนวน 1,763 โรง
โรงเลื่อย	จำนวน 2 โรง
โรงงานอัดปอ	จำนวน 1 โรง
โรงงานอัดมันเส้นมันเมือก	จำนวน 66 โรง*

* รวบรวมข้อมูลจาก "โครงการวิจัยและวางแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2524 - 2528 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร."